

OBRÁZKY Z ŘÍMA VI.

Ášter½, 25 srpen 2015

Ráno jsme opřít v plné sestavě vyrazily na další prohlídku, tentokrát na opačnou stranu, než obvykle, a to k Porta Maggiore, bráně, kterou postavil r. 52 n. l. císař Claudius a která byla později zabudována do aureliánské městské hradby. Původně tato stavba nebyla branou, ale vedla vodovody.

Odtud jsme pak zamířily do kostela sv. Kříže v Jeruzalémě (S. Croce in Gerusalemme), který nechal císař Konstantin postavit jako depozitář relikvií, co nasbírala jeho matka. Původně to byla palácová kaple v Helenině rezidenci, současná podoba kostela je výsledkem barokní přestavby.

Bazilika patří k sedmi poutním kostelům a také je titulárním kostelem (farním kostelem uděleným papežem kardinálem). Seznam všech kardinálů titulátů najdete na mramorové desce vlevo od vchodu. Posledním z nich je Miloslav Vlk.

Kromě dlažby vyvedené technikou „cosmati“ (složitě vzory vytvořené z malých kousků barevného mramoru) a krásné fresky v apsidě si můžete prohlédnout kapli sv. Heleny, která byla vybudována na hlíně dovezené z Kalvárie a kapli relikvií, kde jsou vystaveny části Kristova kříže, části nápisu INRI, dva trny z trnové koruny, hřeb z kříže a prst nevěštěcího Tomáše (uť uť).

Další zastávkou na dnešní cestě byl sv. Jan v Lateránu (S. Giovanni in Laterano), „matka a hlava“ všech kostelů ve městě a na svatě, jak hlásá nápis nad vstupem do atria. Papežský biskupský kostel, hodnostně nejvyšší katolické církve, do 14. století sídlo papeže, nejranější kostelní stavba v Římě, no, prostě samá nej... Spíše by se asi mělo jmenovat kostel svatých Janů v Lateránu :-), protože je zasvěcen jak Janu Křtiteli, tak Janu Evangelistovi.

Bazilika má pohnutou historii. Kostel založil císař Konstantin bezprostředně po milánském ediktu (313). Několikrát byl vyplán barbary, poznamenaly ho mnohé požáry i zemětřesení. Během avignonského zajetí chrám znárodně zpuštěl, katastrofálním požárem 1361 shořela střecha, následně se propadl strop hlavní lodi a objekt začal zarůstat trávou.

Návratu papeže do Říma bazilika opět povstala z popela. Dnešní podoba je výsledkem mnoha rekonstrukcí a opětné výstavby z 17. století pod taktovkou Borrominiho. Původní bazilika ve tvaru písmene „T“ s apsidou a plochým stropem je 140 m dlouhá a 140 m široká, křídla hlavní lodi je 65 m. Do kostela vede, stejně jako do Svatopetrského chrámu, přitbraná, také krajní pravá Svatá brána se otevírá pouze jednou za 25 let.

Centrální bronzové dveře pocházejí z Kurie (Senátu) z římského fóra. Mozaiková podlaha, jako v mnoha římských kostelech, je dílem římské rodiny Kosmatů. V nikách sloupů stěny lodi stojí monumentální sochy apoštolů z Berniniho dílny. Papežský oltář s baldachýnem ukrývá nejranější ostatky, z nichž nejvýznamnější jsou sv. Petra a Pavla. Je zde také pohřben papež Martin V., který ukončil schizma katolické církve. V apsidě se nachází biskupský stolec.

Na konci levé boční lodi můžete vstoupit do rajskeho dvora s raně gotickou křížovou klenbou, je nejen krásná, ale jsou zde vystaveny kamenné fragmenty a sochy z původní baziliky (přestavbou Borromiriho přestavbou). V přechodu do křížové chodby je umístěna deska připomínající kanonizaci Jana Nepomuckého 19. března 1729.

světec měl v Lateránské bazilice také svou kapli, dnes patří italské rodině Torloni. Jeho stopa však z baziliky zcela nezmizela, neboť v kapli sv. Františka má alespoň obraz :-)

K významným mecenášům patří Jindřich IV. Francouzský, od té doby jsou všechny hlavy francouzského státu jmenovány „estními“ kanovníky baziliky. Vedle kostela pak stojí křtitelnice sv. Jana (Křtelnice), nejstarší svého druhu. Císař Konstantin dal vystavět jako válcovou, o 100 let později byla přestavěna na oktagon. Křestní vana z jednoho kusu porfyru je římský původ.

A aby těch nej bylo fakt hodně, na Lateránském náměstí stojí nejvyšší římský obelisk, který dal vyrobít faraon Thutmose IV. pro chrám v Karnaku.

A dále slavné Svaté schody (Scala Santa), po kterých krášeel Kristus k Pilátovi. Z paláce Antonia v Jeruzalémě je nechala přivést císařovna Helena (kdo jiný, že). Mramorové stupně jsou obloženy dřevem a smí se po nich stoupat po kolenou. V papežské kapli v přestavě je opět uchováno množství cenných relikvií a také Acheiropoeton – obráz Krista nemalovaný lidskou rukou.

Od Lateránského paláce přes pahorek Caelius, kde v římské době stával Claudiusův palác a také vojenská kasárna, jsme se spustily do dolíku k Cirkusu Maximu a přes římskou Tiberu do čtvrti Trastevere, husté spleti klikatých uliček dříve chudinské čtvrti, která si zachovala svůj středověký ráz. Hlavním kostelem je bazilika Panny Marie v Zátibě (S. Maria in Trastevere), nejstarší kostel v Římě, jeho počátky se datují do 3. století n. l. V přibližně 12. stol. byl přestavěn, ale nikoli zásadně.

Trojlovní bazilika s románskou zvonící stojí na místě, kde r. 38 přestavěl Kristem vyvěšený pramen oleje, na který to zázrak upomíná mozaika na přelí. Na oltě vlevo od vchodu je freska Zvěstování údajně dar Karla IV. u příležitosti jeho korunovace. Za svou největší slávu vděčí S. Maria in Trastevere mozaikám v apsidě. Nejstarší z nich pocházejí z období výstavby kostela.

Od kostela jsme zamířily na pahorek Janikul ke kostelu sv. Petra na Zlatém vrchu (Chiesa di San Pietro in Montorio), který byl v 9. stol. podle nesprávně tradované legendy postaven na místě ukřižování prvního z apoštolů. Ve dvoře přilehlého kláštera na onom mylně stanoveném místě umění pak stojí Tempietto, renesanční oratorium od Bramanteho. Vevnitř jsme nebyly, bylo zavazeno.

Kopec Janikul (Giannicolo) je vlastně jeden velký park, s fontánami, ondrami a majákem, což vzhledem jsem teda chtěla vidět, včetně nedalekého kostela sv. Pankráce, kde je pohřben poslední z rodu Slavatů, ale byla jsem přehlasována, protože hodina se nachýlila a bylo třeba se stihnout druhou z atrakcí, za níž jsme se do Trastevere vypravily, a to návštěvu kostela sv. Cecilie. Kostel sv. Cecilie (S. Cecilia in Trastevere) je taktéž velmi starý (5. stol.) a byl založen nad obytným domem Valeriána a jeho ženy,

kteřá to, aby se vyhnula sexu, obrátila na křesťanskou víru svého manžela. Následně jeho bratra (oba sňatí mehem) a velitele stráží (utlučen kyjem). Cecílii se nejprve snažili uvést v její vlastní lázni, a když to nevytakov se jí nechali taky setnout. Přestože katál tkrát, Cecílie je několik dní. Tlo muednice nalezeno v 16. století v Callixtových katakombách, ztvárnil Stefano Maderna. Socha je umístěna pod oltářem. V katakombách pod kostelem jsou k vidění zbytky pvodního římského domu a také kaple s ostatky svätice, patronky hudby a slepců. Mly jsme stí, kaple je normálně zaměná, ale narazily jsme na skupinku křesťanské mládeže, která měla zapjžený klíč a vzala nás s sebou dovnitř. Trastevere jsme pak opustily po Palatinském který to byl postaven vedle nejstaršího římského mostu z 2. stol. p. n. l. dříve Aemiliova, dnes Rottol (zlomený), nebož byl několikrát poškozen povodněmi a zbylo z něj jen torzo. (continua) Falena Romana